

* **Az új Nemzeti.** A Nemzeti Színház új épületének évek óta vajdó ügye végre mégis valami pozitívumhoz jutott. Ma járt le ugyanis a tervpályázat határideje s már csak a döntés van hátra, hogy az építkezést megkezdjék. Az építkezés megkezdéséről azonban egyelőre még mindig nincsen szó, egyszerűen azért, mert a bizottság mai ülésén semmiféle érdemleges döntést nem hozott. Csupán anyai történt, hogy a beérkezett *harminc pályamunkát* átvették, lajstromozták és fölbontották. A tervek tanulmányozása csak ezután következik s karácsony előtt aligha fogjuk megtudni, hogyan határoztak az új Nemzeti Színház sorsáról.

* **Az Operaház új éraja.** Budapestről Az Opera egykori törzspublikuma, mely már-már elszokott a színháztól, kezd visszatérni, állandósulni, kitarítani az új vezetés mellett, melyre egyre emelkedő nivót produkál. A tegnapi est *Trubadurt* telt ház nézte végig, azzal a figyelemmel, a bizalom, a tetszés minden jelével, melyet a kitünő előadás valóban megérdemelt. A Trubadur ismerősei meglepőve vettek tudomást az új Trubadurról, az új rendezésről, amely megragyogtatta *Verdi* gyönyörű operájának minden szépségét. A publikum igen sokat tapsolt a szereplőknek. Fodor Arankának, Medek Annának, Környei-nek, Vencellnek. A rendezés nagyszerű inven-cióitól áthatott munkáját *Hevesi Sándor* dr. végezte, felhasználva sok becses újítása során *Bánffy Miklós* gróf művészi diszlettervezeit is.

* **Színész és film.** Igen érdekesen nyilatkozott *Bonn* Ferdinánd, a kitünő berlini drámai színész, a film és színész közötti viszonyatról. *Bonn* Ferdinánd Kopenhágában egy nagy filmgyárnál működött s mint film-író, film-rendező s film-színész szerepelt egy személyben. *Bonn* azt mondja, hogy a színészre azért gyakorol különös varázst a mozi, mert *improvizálhat* s nem kell szerepet és végszavakat tanulnia, csak szerepét *tanulmányozni*. Nem kevésbé megnyugtató tudat, hogy kritikus nem ül a színpad előtt s nem kell félnie egy kellemetlen recenziótól, mely karrierjére kihatással lehet. Főleg pedig az a legfontosabb, hogy jobban *el is játszhatja* a szerepet s többet nyújthat a szemnek, mint eddig, midőn is a legtöbb impressziót a szó és a látás együttesen nyújtotta.

* **Legjobb színházi cukorkák** *Lindenfeld Bertalan* Első szegedi cukorkagyárában, *Kárász-utca 8. szám* alatt kaphatók.

Fogak

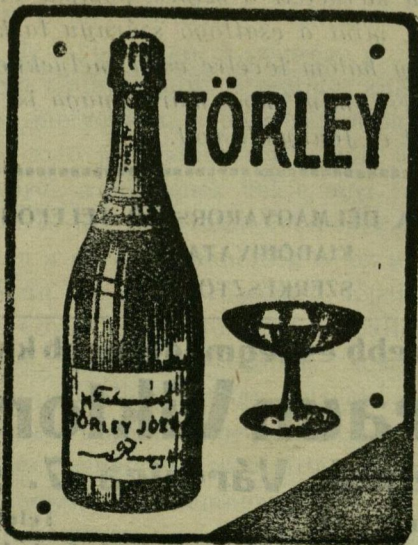
és teljes műfogsorok szájpada-lás nélkül, arany koronák és hidak

Lukács Imre

fogtechnikusi műtermében

Szeged, Kölcsey-utca 10. sz.

a Próféta-vendéglőtől jobbra.

Szeged és a tüdővész.

(Legyen-e munkásszanatórium? — Interju *Hollós József* dr. kórházi főorvossal. — Megdöbbenő adatok a szegedi tüdőbetegek gyógyításáról.)

(*Saját tudósítónktól.*) Tudvalevő, hogy a munkásbiztosító pénztár tüdővész-szanatórium létesítését vette tervbe Szegeden. Hetven ezer koronája volna erre a célra, amelyhez még tekintélyes summával járulna hozzá a munkásbiztosító pénztárak budapesti központja is. A szegedi munkás-szanatórium eszméjét nyilvánvalóan azok a hihetetlenül hátramaradt, szegényletes állapotok vetették föl, amelyek a tüdővérszek gyógyítása terén stílusosan illeszkednek Szeged speciális nyomorúságai közé. Csakhogy az a kérdés: a munkás-szanatórium segít-e a bajon, azaz, hogy helyesen szolgálja-e a kitűzött célt? Mert például a külföldön, ahol nyitottabb szemmel és emberibb odaadással hatolnak az ilyen kérdések mélyére, mint nálunk, már bebizonyították, hogy a tüdővész leküzdésében vajmi keveset lendítenek a szanatóriumok. Ez annyira közhely már a kulturált államokban, akár, hogy a tüdőbetegek legnagyobb részét a munkásosztályból kerülnek ki. Ellenben a fertőzés továbbterjedésének minden uton-módon való megakadályozása: ez az igazi, egyedüli célravezető vezérelv a tüdővész ellen irányuló nemzetközi küzdelemben.

Szegeden — sajnos — még odáig se jutottunk el, hogy legalább a tüdőbetegek rész-szülne nek rendes, speciális gyógykezelésben. Most, hogy a munkás-szanatórium fölállítá-sáról van szó, ugyebár, talán valami hozsán-na félével kellene telekürtölni a világot. Mi-előtt azonban ezt megtennők, hallgassuk meg a tüdővész-gyógyításnak egy kiváló, magyar, még pedig szegedi tudósát, *Hollós József* dr. kórházi főorvost, akit eddig a külföldön job-ban méltányoltak, mint nálunk. És ez mérv-adó. Ezért fordultunk hozzá. Ime az interju, amelyben *Hollós József* dr. a tervezett mun-kás-szanatóriummal kapcsolatban még sok összefüggő dologról kifejti a véleményét. Ki-tünően jellemző minden adat arra, hogy mi-képen *segítik elő Szegeden a tüdővész* terje-dését.

— Mi a nézete főorvos urnak a létesítendő munkás-szanatóriumról? — kéredezte munkatársunk.

— *Teljesen elhibázott dolognak tartom a pénztár részéről* — mondotta *Hollós József* dr., — hogy akkor, amidőn a szanatóriumok a tüdővész leküzdése szempontjából *mindenütt csődöt mondanak*, anyagi erejét ilyen teljesen célját tévesztett intézménybe fekteti. A szanatóriumok divatja Németországból jutott át hozzánk. Ott már több, mint száz szanatórium működik és évente 41000 beteget internálnak körülbelül évi 17 millió márka költséggel. Németországnak azonban 800,000 olyan tüdővészese van, akik bacillusokat köpnek és így környezetükre fertőzőek. Vajjon mit jelent ennek a 41000 betegnek az elhelyezése, — akiknek a fele különben is fertőző — ezen horribilis számhoz arányitva? A betegség leküzdése szempontjából tulajdonképpen semmit. Azonban a kiadás szempontjából igen sokat. Ma már Németországban is belátják, hogy a szanatóriumok rendszerével a tüdővész leküzdését diűlőre vinni nem lehet. Még kevésbé lehet azonban minálunk, ahol a *fertőzés kétszer akkora* és a rendelkezésre álló anyagi erők sokkal kisebbek. A tüdővész leküzdését, ha céltudatosan akarjuk irányítani és nem pedig *divatos és népszerű szokásokat* akarunk követni, teljesen más alapokra kell fektetnünk. Két dolog jöhet tekintetbe. Elő-ször: a *legsúlyosabb és legfertőzőbb betegek izolálása* abból a célból, hogy a fertőzés forrását a családból eltávolítsuk (és tulajdonképen ezen az alapon történt minden fertőző betegség leküzdése), másodsor: a kezdődő és könnyű betegek *specifikus gyógykezelése*. Ma már nagy számmal állanak adatok rendelkezésre, amelyek kétségkívül bizonyítják, hogy a gümőkört akár tuberkulinnal, akár pedig

antitoksikus szerekkel sokkal rövidebb idő alatt és sokkal tökéletesebben lehet gyógyítani, mint azt a szanatóriumok drága pénzért eszközlik. Amellett a specifikus kezelés költsége elenyészően csekély, úgy, hogy kevés költséggel a betegek igen nagy száma vehető gyógykezelés alá. Ennek föltétele azonban, hogy az orvosok a gümőkör speciális kezelésében kellőleg kitaníttassanak, de ezt a kérdést nálunk teljesen figyelmen kívül hagyják.

— A betegsegélyző pénztár tehát — folytatta *Hollós* dr. — jól tenné, ha a rendelkezésre álló összegből nem szanatóriumot emelne (amely ugyanis csak a betegeknek egy minimális töredékét volna képes ellátni), hanem a betegsegélyző pénztár az erre alkalmas orvosait országsszerte speciális kezelésben kellőleg kitaníttatná megfelelő kurzusokban és országsszerte tuberkulózis ambulanciákat állítana föl a gümőkör-betegek gyógykezelésére. E mellett még arra is marad pénz, hogy minden városban, — tehát Szegeden is — *napkurázó helyeket létesítsen* a tavaszi és nyári nap kiválóan gyógyító hatásának kihasználására. Ez igazán nagyon olcsó és amellet a lehető legkiválóbb módszere a gümőkör gyógyításának. Ez, igaz, hogy csak ezután fog divatba jönni nálunk.

— Vajjon nem célszerűbb-e a diszpanzerek intézménye? Aradon például egy ilyen akarnak most létesíteni.

— A diszpanzerek abban a formában, a melyben jelenleg léteznek, szintén nagyobb-részt céljártévesztett intézmények. Ezekben minálunk a francia és belga ilyenmü intézményeket akarják utánozni, melyeknek évente nagy összegek: *milliók* állanak rendelkezésükre s így megengedhetik maguknak azt a luxust, hogy a betegek gyógykezelésében és a profilaktikus intézkedések kivül a beteg anyagi segélyezésével is törődhessenek. A mi diszpanzérjeink évi 5000 vagy 10.000 korona dotációjukkal csak alamiznaosztogatást végezhetnek, amelynek a tüdővész leküzdésében semmiféle értelme nincs. Mégis, a mi diszpanzérjeink, úgy látszik, erre rendezkedtek be, ahelyett, hogy ami a legfontosabb, kellő profilaktikus intézkedéseket tennének és a betegeket kellő specifikus gyógykezeléssel látnák el. Különben, az ilyenmü intézmények értéke teljesen a vezető értékétől függ. Rátermett, képzett és lelkes orvos kevés költséggel is sokat tehet. Kérdés azonban, hogy minden diszpanzér megfelelő vezetőt kap-e?

— Nekiünk, szegedieknek, a magunké a legfontosabb. Mi a véleménye tehát a szegedi diszpanzéréről?

— Bár különösen hangzik, *be kell vallanom, hogy a szegedi diszpanzért még soha sem láttam* — jelentette ki *Hollós* dr., — noha a közkórházban működöm. Létesülésére nézve azonban a következő fölvilágosítással szolgálhatok. Ezelőtt hat évvel a közkórházban nyilvános tüdővész-rendelést kezdeményeztem, amely csakhamar olyannyira fölvirágozott, hogy kilenc hónapi főnnállása alatt *hatszáznál* több tüdőbeteget vizsgáltam meg és azokról pontos körtörténetet vezettem, köpeteket megvizsgáltam és egyszersmind valamennyit specifikus gyógykezelésben részesítettem. Az ambulancia annyira megnövekedett, hogy végre naponta három órát vett igénybe és teljesen képtelen voltam már a lebonyolítására. Ekkor történt, hogy az állam 5000 és a város is 5000 korona évi segélyt szavazott meg egy Szegeden fölállítandó diszpanzér számára, amelynek vezetésére engem szőlítottak föl. Ekkor egy terjedelmes memorandumban, amelyet a tanácshoz nyújtottam be, kifejtettem azt, hogy ezt az intézetet egyedül lehetetlen volna ellátnom, mert hiszen már maga az egyszerű kezelés is ilyen óriási mértékűvé növekedett és ezért egy díjazott segédorvos kinevezését kértem magam mellé, míg én *díjtalanul vállalkoztam* az intézmény vezetésére. Kifejtettem ezuttal a diszpanzér föladatát, amely elsősorban profilaktikus és olyan természetű, hogy az rendkívül nagy odaadást és munkaáldozatot követel. *Legnagyobb meglepetésemre a diszpanzér vezetőjéül nem engem,*